

Sygn. akt III UK 152/15

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania E. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 kwietnia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 15 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację E. Z. od wyroku z dnia 28 października 2014 r., którym Sąd Okręgowy w K. oddalił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji ZUS Oddziału w J. z dnia 23 listopada 2012 r. odmawiającej prawa do emerytury.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni zarzuciła: 1) naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako ustawa emerytalna) w związku z § 2 i 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej jako rozporządzenie), polegające na przyjęciu, że praca wnioskodawczyni w charakterze laboranta nie stanowiła pracy, o jakiej

mowa w wykazie A dział XIV poz. 24 stanowiącym załącznik do rozporządzenia i nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy; 2) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 378 i 382 k.p.c., przez nieodniesienie się do zarzutów apelacji, przejawiające się zaniechaniem rozważenia zarzutu co do prawidłowości ustalenia stanu faktycznego w sprawie oraz rozbudowanie ustaleń - bez przeprowadzania własnego postępowania dowodowego - o stwierdzenia, których nie da się wywieść na podstawie zgromadzonego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku, a także uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uznanie prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, ewentualnie o „uchylenie zaskarżonych wyroków i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania”.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono jej oczywistą zasadnością z uwagi na uznanie, że tylko praca w warunkach przekroczonych dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych mogłaby dopełniać czas pracy ubezpieczonej spędzany w hali produkcyjnej do pełnego wymiaru czasu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia. W ocenie skarżącej, stwierdzenie przez Sąd drugiej instancji, że znaczna szkodliwość warunków pracy sama w sobie nie decyduje o zaliczeniu danego stanowiska do kwalifikowanych prawnie stanowisk pracy w warunkach szczególnych, wskazuje na wewnętrzną sprzeczność podjętego rozstrzygnięcia. W rezultacie, oczywista zasadność skargi kasacyjnej przejawia się „uczynieniem przez sądy orzekające obu instancji z czynności laboranta wykonywanych w laboratorium odrębnej kategorii czynności, niepodporządkowanej celowi bieżącej kontroli jakości sprawowanej na hali produkcyjnej i w jej obszarze – w pracowni technologicznej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale

do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednak, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574).

Skarżąca nie zdołała wykazać tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność.

Sąd Najwyższy niejednokrotnie rozważał możliwość uznania wykonywanych przez laboranta czynności za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy systemowej w związku z art. 2 ust. 1 rozporządzenia oraz w związku ze stanowiącym załącznik do rozporządzenia wykazem A, dział XIV, poz. 24 (kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie). W orzecznictwie tego Sądu w pierwszym rzędzie podkreśla się, że o uprawnieniu do wcześniejszej emerytury decyduje łączne spełnienie wszystkich warunków, a nie samo przekonanie pracownika, że świadczona przez niego praca była wykonywana w szczególnych warunkach. Regulacje związane z tym uprawnieniem podlegają wykładni ścisłej, gwarantującej zachowanie celu uzasadniającego odstępstwo od zasady przechodzenia na emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 184/13, LEX nr 1448473 i powołane w nim orzeczenia). Stwierdza się, że według definicji zawartej w art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, pracami w szczególnych warunkach są prace o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości, co oznacza, że oba te elementy (znaczna szkodliwość dla zdrowia i znaczny stopień uciążliwości) muszą występować równocześnie. Praca w warunkach szkodliwych nie jest zatem tożsama z pracą w szczególnych warunkach. Konieczne jest bowiem, aby praca ta była równocześnie pracą o znacznej uciążliwości, a takie zostały rodzajowo wymienione w załączniku do rozporządzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2014 r., I UK 388/13, LEX nr 1464690). Przyjmuje się, że przy ocenie, czy określona kontrola bądź dozór stanowiły pracę w szczególnych warunkach, łącznikiem jest narażenie wykonującego te czynności na czynniki istniejące na

stanowiskach pracy pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, których praca podlega nadzorowi lub kontroli w procesie produkcji (por. wyroki z dnia 4 listopada 2011 r., I UK 111/08, LEX nr 741095 oraz z dnia 5 maja 2011 r., II UK 326/10, LEX nr 885016). Praca polegająca na pobieraniu próbek do analiz na oddziałach i wydziałach produkcyjnych oraz na ich badaniu i opracowywaniu wyników badań w warunkach laboratoryjnych nie stanowi kontroli jakości produkcji i usług wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia (por. wyroki z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 184/13, LEX nr 1448473; z dnia 9 stycznia 2014 r., I UK 262/13, LEX nr 1620459; z dnia 22 stycznia 2015 r., III UK 77/14, LEX nr 1677807).

Z ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku wynika, że skarżąca pobierała próbki do analizy, poddawała zebrany materiał badaniu przy użyciu odczynników chemicznych w wyodrębnionym od hali produkcyjnej laboratorium wyposażonym w wentylację mechaniczną i grawitacyjną oraz wpisywała wyniki do książki analiz. Stężenia substancji chemicznych w laboratorium nie przekraczały dopuszczalnych norm. Wnioskodawczyni wykonywała część pracy przy stanowiskach produkcyjnych (2-3 godziny dziennie), a pozostałą część - w laboratorium i w pracowni technologicznej.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.